

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag
12 mei 2006

Ons kenmerk
MLB/FTZ/2006/14.054

Onderwerp
Motie Bakker/Atsma

Bijlage
Realisatie bezuinigingen publieke omroep

De motie Bakker/Atsma (Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30300 VIII, nr. 152) verzoekt de regering informatie te verschaffen over eventuele programmatische consequenties van de bezuinigingen van € 80 miljoen (waarvan € 64 miljoen bij de publieke omroep) in het verleden en in de toekomst op een zodanig tijdstip dat deze informatie een rol kan spelen tijdens de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2006.

Bezuinigingen van € 64 miljoen

In het Hoofdlijnenakkoord zijn - samen met de maatregelen uit het strategisch akkoord (2002) - bezuinigingen op de mediabegroting opgenomen van € 40 miljoen in 2004 en vervolgens oplopend van € 60 miljoen in 2005, € 70 miljoen in 2006 naar € 80 miljoen vanaf 2007 (zie onderstaande tabel).

Tabel: Uitvoering van de bezuinigingen

In € miljoen	2004	2005	2006	2007
Publieke Omroep	39	48	56	64
Overige instellingen OCW	1	12	14	16
Totaal	40	60	70	80

De bezuinigingen worden gerealiseerd door verlaging van de wettelijke rijksomroepbijdrage met genoemde bedragen. De bezuinigingen zijn in de Mediawet vastgelegd. Van de totale bezuinigingen van € 80 miljoen heeft de publieke omroep € 64 miljoen voor zijn rekening genomen. Dit heeft een budgetvermindering tot gevolg die vanaf 2004 in tranches wordt ingevoerd. In 2004 is het budget met € 39 miljoen gekort, in 2005 met € 9 miljoen en in 2006 en 2007 met € 8 miljoen. De budgetkorting is ingevuld aan de hand van het onderzoek dat McKinsey bij de publieke omroep heeft uitgevoerd. Uitgangspunt van dit onderzoek was het behoud van de kwaliteit van de programmering.

MLB/FTZ/2006/14.054

In het onderzoek van McKinsey werden drie categorieën van besparingsmogelijkheden benoemd. De omroepen hebben in deze categorieën zelf invulling gegeven aan de opgelegde bezuinigingen, onder de voorwaarde dat deze maatregelen de kwaliteit van de programmering niet aantasten. De drie categorieën zijn:

- 1) efficiëntieverbeteringen in indirecte taken, totale besparing € 17,9 mln., waaronder besparingen op ondersteunende afdelingen, huisvesting, ICT en diensten;
- 2) samenwerking rondom programma's, totale besparing € 28,4 mln., hieronder valt het creëren van één aankoopafdeling voor fictie voor de gehele publieke omroep, verbeterde samenwerking van omroepen rondom een aantal genres bij televisie, delen van radio- en televisiefaciliteiten, meer herhalingen bij televisie en efficiënte samenwerking op Internet;
- 3) keuzes in het takenpakket, totale besparing € 10 mln., bij satellietzender het Beste van Vlaanderen en Nederland worden keuzes gemaakt in het takenpakket. Radio 4 en 747AM worden opnieuw geprofileerd.

De publieke omroep heeft zelf een vierde categorie toegevoegd: overige besparingen, totaal € 10,6 mln.. Dit betreft ondermeer het efficiënter maken van het productieproces, goedkopere programmafaciliteiten en het verhogen van de bezettingsgraad in onderdelen van het productieproces. De door de omroepen opgegeven bezuinigingsmaatregelen lopen op tot een kostenbesparing van in totaal bijna € 67 miljoen. Dit is dus meer dan de bezuinigingen van €64 miljoen.

De totale kosten van de publieke omroep bestaan voor ongeveer 89% uit directe kosten en voor 11% uit indirecte kosten. Dit betekent dat de bezuinigingen ook gevolgen hebben voor direct aan programma's gerelateerde posten.

Monitoring

Met de Raad van Bestuur publieke omroep en het Commissariaat voor de Media zijn afspraken gemaakt over de monitoring van de bezuinigingen. De publieke omroep rapporteert jaarlijks over de voortgang van de invulling van de bezuinigingen en het Commissariaat voor de Media beoordeelt deze rapportage. De monitor heeft tot doel na te gaan of de bezuinigingen worden ingevuld volgens de lijnen van efficiëntieverbeteringen in de gehele organisatie en effectievere samenwerking van omroepen rondom programma's.

In de mediabegrotingsbrief 2005 is reeds aangegeven dat besparingen in de categorie 'efficiëntieverbeteringen in indirecte taken' eenvoudig gevolgd kunnen worden door de daling van het indirecte kostenniveau te monitoren. Besparingen in de categorieën 'samenwerking rondom programma's' en 'keuzes in het takenpakket' zijn lastiger te monitoren, omdat deze op het niveau van de directe kosten zijn terug te zien. Het directe kostenniveau is ook afhankelijk van de programmamix van de publieke omroep en fluctueert bijvoorbeeld door grote evenementen als het WK voetbal en de Olympische Spelen.

Voor deze categorieën is daarom afgesproken dat concrete, toetsbare acties gemonitord worden. Dit is ook geadviseerd in het in 2004 uitgevoerde quickscan onderzoek naar besparingen in de productie en de effecten hiervan op de facilitaire sector.

MLB/FTZ/2006/14.054

De rapportage over de efficiëntieverbeteringen in de drie categorieën bestaat uit de volgende onderdelen:

- overzicht van de reductie van fte's.
- financiële rapportage over het verloop van de indirecte kosten;
- verslag van de organisatorische maatregelen;

Het eerste halfjaar van 2004 is proefgedraaid ten behoeve van een tussentijdse presentatie van de resultaten in de Mediabegroting 2005. Het Commissariaat heeft de monitoring van de resultaten door de publieke omroep beoordeeld. De eerste rapportage gaf vooral inzicht in de plannen van de publieke omroep en bevatte nog weinig concrete resultaten. Naar het oordeel van het Commissariaat werd dit veroorzaakt door de korte periode vanaf de start van de bezuinigingen (eerste helft 2004) en de benodigde aanlooptijd voor de te nemen besluiten.

In de mediabegroting 2006 is wel uitgebreid gerapporteerd over de resultaten over het gehele jaar 2004 van de publieke omroep. Hierin wordt geconcludeerd dat de publieke omroep serieus invulling geeft aan de bezuinigingstaakstelling en dat de eerste concrete resultaten van de bezuinigingen nu zichtbaar zijn geworden. Hieronder volgt een beknopt verslag van de behaalde resultaten over 2004.

Fte's

Er is een forse daling te zien in het aantal fte's binnen de publieke omroep. Er zijn in 2004 in totaal ruim 211 fte's vervallen. Het gaat hier om zowel vacature's als ingevulde functies en het betreft programmegebonden en niet-programmegebonden fte's. Dit is een reductie ten opzichte van 2003 van 5,5% van het totale personeelsbestand van de publieke omroep (3.700 fte) en ruim 54% van de totale beoogde reductie van 378 arbeidsplaatsen. De grootste reductie is terug te vinden in de groep medewerkers met een tijdelijk contract die niet-programmegebonden werkzaamheden verrichten. Het betreft hier een daling van 62 fte.

Tabel: Aantal vervallen fte's in 2004

McKinseycategorieën	Aantal fte's
Efficiëntieverbeteringen in indirecte taken	76,7
Samenwerking rondom programma's	72,8
Keuzes in takenpakket	32,3
Overige besparingen (niet door McKinsey opgenomen)	29,3
Totaal	211,1

Uit de rapportage van de publieke omroep blijkt ook dat er zorgen zijn over het tempo waarin de personeelsreductie verloopt. De publieke omroep geeft aan dat het personele reorganisaties zijn waarin zorgvuldig gehandeld moet worden. Ik onderschrijf deze constatering en besef zeer wel dat het achter de cijfers om mensen gaat die hun baan verliezen of dreigen te verliezen. Vooralsnog ligt de publieke omroep op schema met de reductie in fte's.

MLB/FTZ/2006/14.054

Inmiddels is er informatie beschikbaar over de eerste zes maanden van 2005. Er zijn in totaal 372 fte's komen te vervallen tot en met juni 2005. De grootste reductie is terug te vinden in de groep medewerkers met een tijdelijk contract, die niet-programmagebonden werkzaamheden verrichtten. In deze categorie is het aantal fte's 38% lager ten opzichte van 2003. Hoezeer ik ook betreur dat deze mensen hun baan verliezen, het is tegelijkertijd ook onvermijdelijk. De bezuinigingen zijn destijds o.a. ingezet om efficiëntieverbeteringen in indirecte taken en samenwerking rondom programma's te bewerkstelligen.

Indirecte kosten

Mede als gevolg van de reductie in fte's zijn de indirecte kosten gedaald ten opzichte van 2003. De indirecte kosten van de omroepen zijn gedaald met ruim € 7,3 miljoen. Dit is een daling van 18%. De indirecte kosten bij de publieke omroep bestuur zijn € 8,1 miljoen lager dan in 2003. Dit is een daling van 17%. In totaal is er in 2004 € 15,4 miljoen bespaard op de indirecte kosten. De norm voor 2004 is bepaald aan de hand van het onderzoek van McKinsey.

Tabel: Indirecte kosten 2004 (x € 1.000)

Omroepen	2003	norm 2004	2004	daling in €	daling in %
Omroep A*	3.517	3.103	3.226	-291	-8,3%
Omroep B	3.356	3.193	3.332	-24	-0,7%
Omroep C	3.410	3.153	2.735	-675	-19,8%
Omroep D	3.768	3.368	2.839	-929	-24,7%
Omroep E	4.888	4.856	3.551	-1.337	-27,4%
Omroep F	1.391	1.412	1.381	-10	-0,7%
Omroep G	3.404	3.129	2.830	-574	-16,9%
Omroep H	3.650	3.014	3.366	-284	-7,8%
Omroep I	2.951	2.765	2.434	-517	-17,5%
Omroep J	10.206	10.962	7.689	-2.517	-24,7%
Omroep K	3.621	3.418	3.496	-125	-3,5%
Omroep L	48.558	37.215	40.477	-8.081	-16,6%
TOTAAL	92.720	79.589	77.356	-15.364	-16,6%

* Vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens zijn de omroepen geanonimiseerd.

In de eerste zes maanden van 2005 zijn de werkelijke indirecte kosten van de landelijke publieke omroep € 39,2 miljoen. Dit is licht boven de halfjaarsnorm van € 38,9 miljoen. Wanneer deze halfjaarcijfers worden geëxtrapoleerd naar het hele jaar 2005 blijkt dat de indirecte kosten € 0,5 miljoen boven de norm 2005 van € 77,8 miljoen ligt. In onderstaande tabel is de opbouw van de werkelijke indirecte kosten weergegeven.

De relatief kleine overschrijding op de norm wordt met name veroorzaakt door 1) de kosten eigen medewerkers, 2) management, bestuur en beleid, 3) de afdeling financiële zaken en 4) communicatie.

MLB/FTZ/2006/14.054

Tabel: Indirecte kosten 2005 (jan-juni) (x € 1.000)

Omroepen	2004	norm geheel 2005	norm t/m juni 2005	Werkelijk t/m juni 2005	% van norm
Omroep A t/m I*	25.694	27.400	13.700	14.400	52,6%
Omroep J	7.689	9.900	4.950	4.750	48,0%
Omroep L	3.496	3.300	1.650	1.600	48,5%
Omroep M	40.477	37.200	18.600	18.400	49,5%
TOTAAL	77.356	77.800	38.900	39.150	50,3%

* Vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens zijn de omroepen geanonimiseerd.

Organisatorische maatregelen

In 2004 is een aantal omroepbrede organisatorische bezuinigingsmaatregelen genomen. De fictieaankoop voor televisie is centraal georganiseerd en ondergebracht bij de publieke omroep. Omroepbreed zijn er circa 50 aankopers (inclusief backoffice) boventallig verklaard. Hiervan zijn er 15 bij de publieke omroep in dienst getreden, dan wel gedetacheerd vanuit de omroepen.

In 2004 zijn 4 radiostudio's gesloten. In totaal zijn er eind 2005 14 van de 21 radiostudio's gesloten, waarmee op jaarbasis circa € 1,7 mln. wordt bespaard. Het aantal muzieksamenstellers niet-specialistische muziek van Radio 2 is beperkt door een bundeling van activiteiten. Hierdoor is 4,5 fte's bij de omroepen vervallen, terwijl er 2 fte's centraal op Radio 2 zijn bijgekomen. Door de stroomlijning van de programmering kan Radio 4 circa € 2,7 mln. besparen ultimo 2007. In 2005 wordt hier naar verwachting reeds € 2,3 mln. van gerealiseerd. Om kosten te besparen zijn er meer herhalingen in het programmaschema opgenomen. De Raad van Bestuur heeft in 2004 besloten binnen de eigen organisatie de postkamer en de drukkerij vrijwel volledig af te bouwen en de repro-afdeling te verkleinen en samen te voegen met die van NOS RTV. Deze maatregel heeft een reductie van 13 fte tot gevolg.

Uit de rapportage over de bezuinigingen blijkt verder dat er maatregelen zijn genomen in de manier waarop een programma wordt gemaakt. Zo moet er tussen de omroepen meer logistiek worden samengewerkt als gevolg van het sluiten van een deel van de radiostudio's. Ook is er soms gesneden in het aantal camera's dat wordt gebruikt, wordt er minder ondersteunend personeel (zoals geluidsmensen e.d.) ingezet en is er opnieuw onderhandeld over de tarieven van de ingekochte faciliteiten. Ik besef me dat er hier soms harde beslissingen moeten worden genomen waardoor mensen hun baan en zekerheid kunnen verliezen. Dit zijn echter maatregelen die vallen binnen het kader van efficiencyverbeteringen in het productieproces. Hiermee wordt de kwaliteit van de programmering als geheel niet aangetast, maar individuele programmamakers kunnen dat wel als zodanig ervaren. Het betekent immers dat met minder middelen dezelfde kwaliteit moet worden geleverd. Verder kan het zo zijn dat bepaalde programma's zijn gestopt of vervangen door andere programma's. Dit is echter gebruikelijke praktijk bij een omroepbedrijf en staat los van de bezuinigingen.

MLB/FTZ/2006/14.054

Volgens afspraak levert de publieke omroep een verslag over de behaalde resultaten in 2005 in het derde kwartaal van 2006. De financiële informatie in die rapportage is voor een groot gedeelte afkomstig uit de jaarrekeningen van de verschillende omroepen. Deze jaarrekeningen zijn op dit moment nog niet beschikbaar. In de mediabegrotingsbrief 2007 zal er uitgebreid worden gerapporteerd over de in 2005 door de publieke omroep behaalde resultaten.

Concluderend, uit de rapportages van de publieke omroep over 2004 en het eerste half jaar van 2005 blijkt dat de publieke omroep zijn bezuinigingsdoelstellingen haalt. Er zijn diverse serieuze organisatorische maatregelen getroffen, het aantal fte's is sterk gereduceerd en de indirecte kosten zijn substantieel gedaald. Uit bovenstaande informatie kan niet worden geconcludeerd dat de maatregelen ten koste gaan van de kwaliteit van de programmering als geheel.

de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(mr. Medy C. van der Laan)